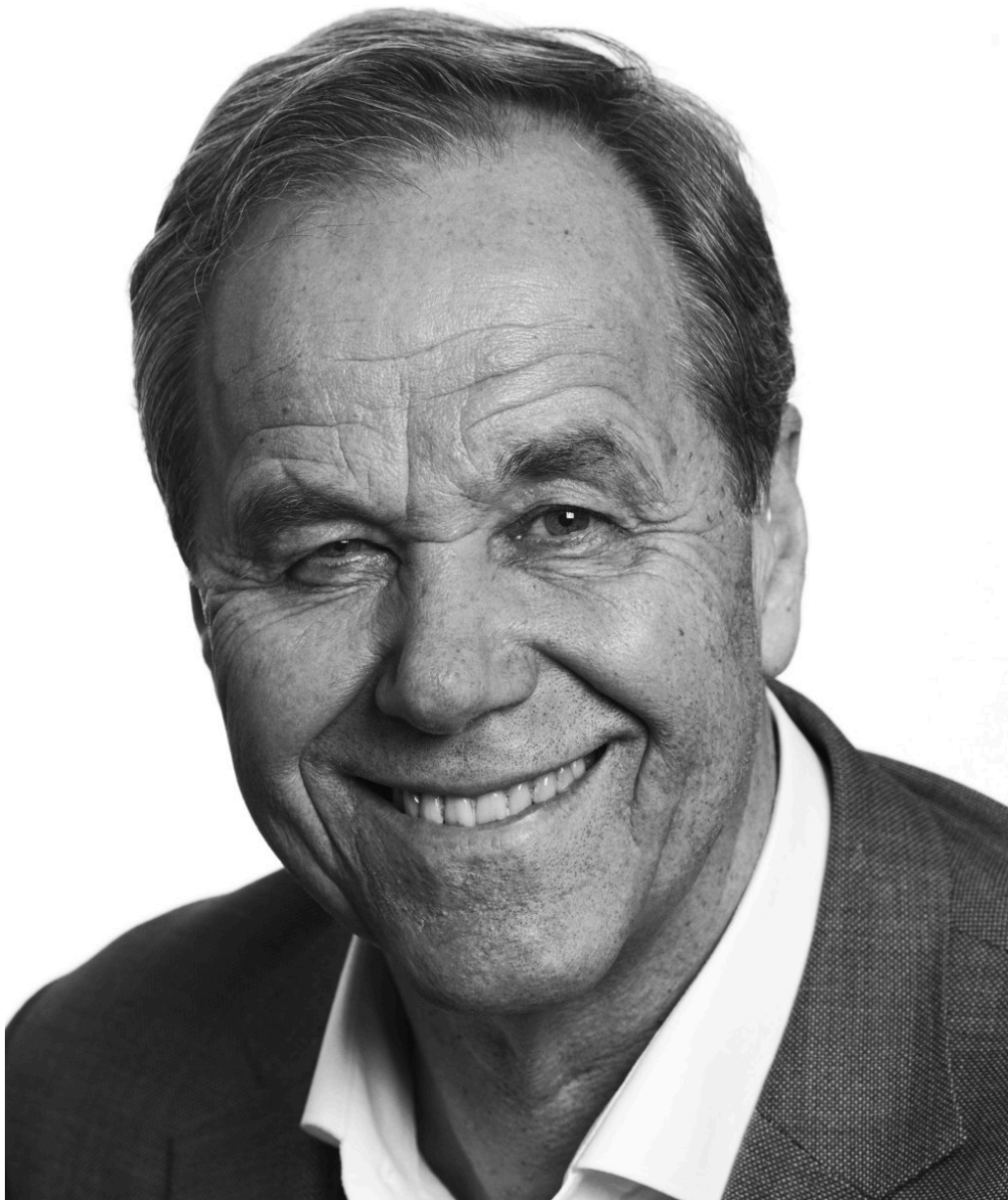

Nettdoktorene

AKTUELT I FORENINGEN

STIG KRINGEN

stig.kringen@legeforeningen.no
Kommunikasjonsavdelingen

Legeforeningen.no tilbyr alt fra kurspåmelding, lønnskalkulatorer, medlemsfordeler og fagstoff. Med over 2,6 millioner besøk i året er nettstedet en digital mastodont som både møter medlemmenes behov og støtter organisasjonens mål. I oktober er det 30 år siden nettsidene ble lansert. Møt legene som la grunnlaget og etablerte foreningens viktigste informasjonskanal.

VIKTIG VEDTAK: – Det var et viktig strategisk vedtak som ble gjort i Ålesund. Foreningen gikk foran og ble senere et lokomotiv for andre organisasjoner og foreninger på nett, sier Kjell Maartmann-Moe. Foto: Terje Heiestad

Internettarkivet Wayback Machine viser at Legeforeningen var blant de første fagforeningene på internett her til lands. I oktober 1995 går www.legeforeningen.no på lufta. Tidsskriftet.no følger etter i slutten av februar 1996. LO kommer på verdensveven 1. april 1996, mens Veterinærforeningen lanserer vetnett.no første gang tidlig på 2000-tallet.

Veien til internett

Vi spoler tilbake til Legeforeningens landsstyremøte i Ålesund i oktober 1994. Den daværende landsstyrerepresentanten Kjell Maartmann-Moe fremmer forslag om at foreningen skal arbeide for et kommunikasjons- og databasesystem for forhandlingsinformasjon til tillitsvalgte.

– Hensikten med forslaget var å gjøre det enklere å være tillitsvalgt og høste erfaringer med internett i tillitsvalgtarbeidet. På denne tiden var imidlertid skepsisen mot internett i foreningen stor. Ledelsen i sekretariatet ba meg trekke forslaget. Jeg ga meg ikke og fikk flertall. Etterpå kom generalsekretæren bort til meg og gratulerte, forteller politikeren Kjell Maartmann-Moe drøyt 30 år senere.

I 1994 er det en utålmodighet blant tillitsvalgte som ønsker å få tilgang og søke i avtaledokumenter. I tillegg er det utfordrende å kommunisere med sekretariatet. Brev og telefon er de mest brukte kanalene for å nå hverandre.

– Det var et viktig strategisk vedtak som ble gjort i Ålesund. Foreningen gikk foran og ble senere et lokomotiv for andre organisasjoner og foreninger på nett.

I dag er Kjell Maartmann-Moe leder for kontrollutvalget av kommunestyret i Bærum, styremedlem i Oslofjordens friluftslivråd og daglig leder i Bråtane Skåtøy i Kragerø.

Ut i den elektroniske informasjonsverdenen

Landsstyret vedtar at sentralstyret skal utarbeide et forslag til et nytt system. Dette skal legges frem på neste års landsstyremøte. Sentralstyret setter sammen en prosjektgruppe bestående av Lars Eikvar (leder), John Leer, Birger Lærum og Jon Henrik Laake. Fra sekretariatet bistår Dag Refvem, Sverre Strand og Cathrine C. Seem prosjektgruppa.

I september 1995 leverer prosjektgruppa sin rapport til sentralstyret. Den anbefaler at Legeforeningen satser på en internettbasert dokumentsamling for forhandlingsinformasjon basert på en World Wide Web-struktur. At løsningen er lett tilgjengelig for medlemmer blir høyt vektlagt.

På midten av 90-tallet ser også sekretariatet behovet for styrket kommunikasjon rundt forhandlinger. I sak 12 under Landsstyremøtet fra 1995 står det å lese at «foreningen ikke bør forhaste seg i valg av database». Programvaren Lotus Notes er allerede under innføring i Forhandlingsavdelingen, som et verktøy for strukturert lagring og gjenfinning av dokumenter.

De første webmasterne

Jon Henrik Laake og John Leer presenterer en demoversjon av Legeforeningens hjemmesider på landsstyremøtet dette året. Mange blir begeistret, inkludert Maartmann-Moe. Det blir fattet et vedtak for at de skal lansere websider som et pilotprosjekt.

SERIØS FORENING: – På 90-tallet omtalte massemedia internett som en arena for pedofile og satanister. Dette skapte usikkerhet i Legeforeningen, som var opptatt av å framstå som seriøs, erindrer Jon Henrik Laake. Foto: Torunn Selberg

Til tross for entusiasme i salen, var det fortsatt usikkerhet rundt internett i foreningen. Jon Henrik Laake peker på at betenkelighetene må sees i en historisk kontekst.

«Legeforeningen.no er en skikkelig arbeidshest!»

– Tidlig på 90-tallet omtalte massemedia internett som en arena for pedofile og satanister. Dette skapte usikkerhet i Legeforeningen, som var opptatt av å framstå som seriøs, men internett gikk fra å være nokså ukjent til å bli allemannseie på veldig kort tid.

Sikret domenet

Hvordan fikk Legeforeningen.no sitt domenenavn? På midten av 90-tallet hadde Laake en forskerstilling ved Universitetet i Oslo (UiO). Der ble han kjent med en informatikkmedarbeider som tipset ham om å snakke med Oslonett AS, en leverandør av webtjenester med utspring i informatikkmiljøet ved UiO.

Da Oslonett skulle tildele Laake en IP-adresse, spurte de:

«Skal dere ha et domenenavn?»

«Hva er det for noe, kan det stå Legeforeningen.no?», svarte Laake.

«Ja, det er gjort på et minutt», repliserte Oslonett.

– Begrepet domenenavn var ukjent for meg. Det var bra Oslonett spurte meg om det, for du vet aldri om domener blir misbrukt eller solgt, forteller Laake som til daglig arbeider som overlege på Rikshospitalet.

Lotus Notes lagt på is

Parallelt med at prosjektgruppa ønsket å dra nettsideprosjektet fremover, ble de presentert for en løsning som IT-avdelingen i Legeforeningen hadde jobba med en stund.

Lotus Notes skulle inneholde løsning for blant annet fildeling, dokumentbibliotek, e-post, kontaktadministrasjon, kalender og diskusjonsfora.

– IT ønsket å opprette et lukket, proprietært nettverk i Lotus Notes. I en slik løsning ville noen fra IT tildele konto til hver tillitsvalgt. Vi ga beskjed om at det blir kostbart for en organisasjon som drives av medlemmer. Åpne løsninger vil være rimeligere. Vi fryktet å ende opp med et blylodd som ga betydelige løpende utgifter i drift for foreningen, forklarer Laake.

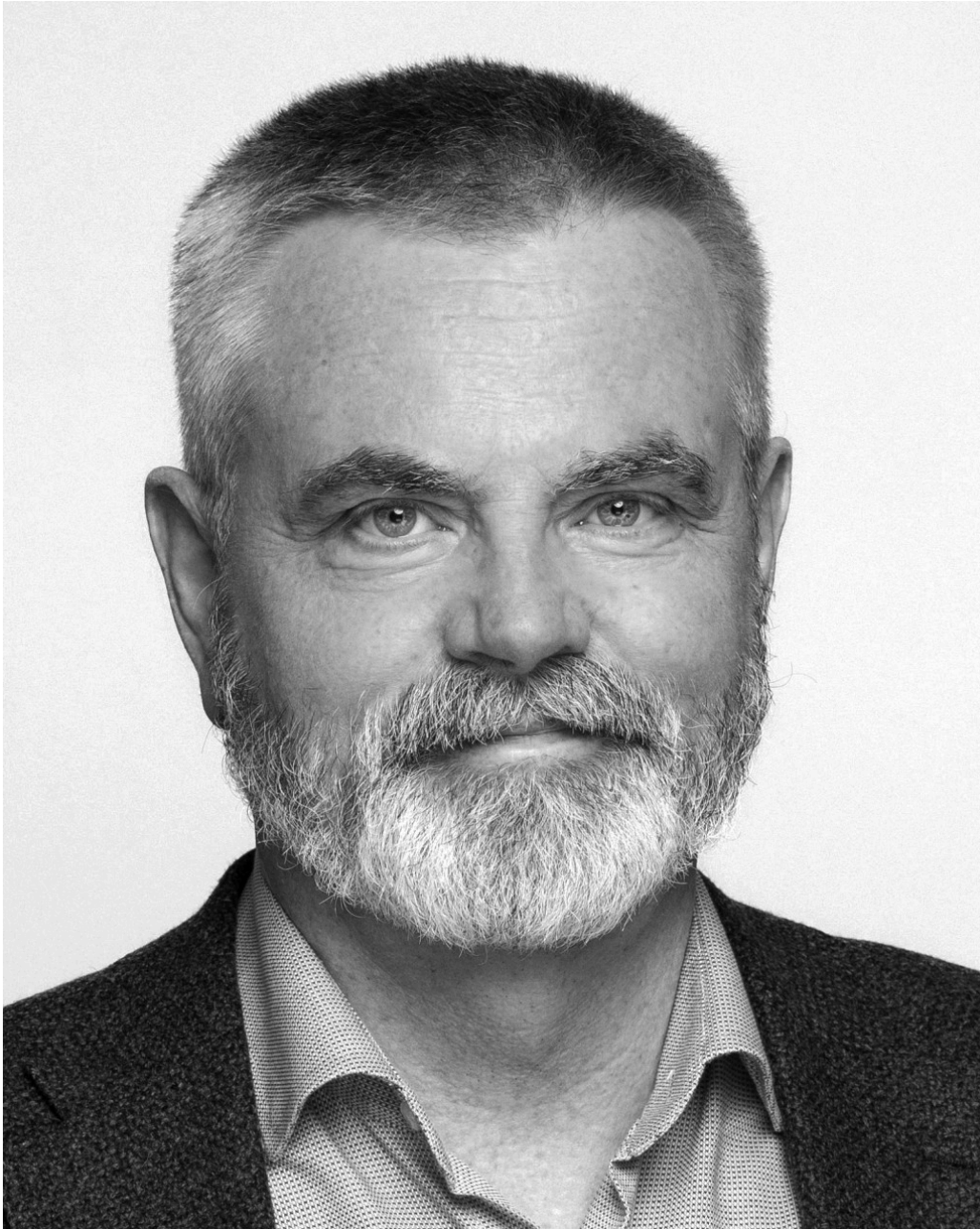
Anestesilegen forteller at det dermed oppstod en konflikt mellom arbeidsgruppa og IT-avdelingen, som hadde lagt mye arbeid i Lotus Notes-løsningen og siktet seg inn på det sporet.

– Det var noen møter der det ikke var noen god stemning. Vi følte vi stakk kjepper i hjulene på en prosess som hadde kommet veldig langt. Vi ble møtt med en lite hyggelig tone, men det løste seg opp etter hvert.

IT versus informasjon

Laake forteller at overgangen til en nettbasert løsning, i stedet for en proprietær løsning, førte til en ny tankegang i sekretariatet.

– Informasjonsavdelingen ble en like viktig aktør som IT. Det ble mer fokus på innhold i stedet for drift av løsningen. Ettersom informasjonen ble det sentrale, kunne Legeforeningen bli en effektiv premissleverandør overfor egne medlemmer, pasienter,

TIDLIG UTE: – Det har ikke vært en ulempe at vi var tidlig ute på nettet. Studentene ble mer aktive på 90-tallet, og det var positivt at foreningen hadde en tydelig internettprofil i denne perioden, mener Lars Eikvar. Foto: Moment Studio

– Det vil være ulike versjoner av denne historien, legger Laake til.

I de tidligere versjonene av www.legeforeningen.no står det «Sist endret av Jon Henrik Laake» nederst på de fleste sidene. På denne tiden fikk tillitsvalgte og medlemmer tilgang til nettsidene via en personlig datamaskin og modem. Da Laake redigerte sidene, brukte han digitale telefonlinjer (ISDN) for å koble seg opp til internett. Dette ga høyere kapasitet i dataoverføringen.

EDB-sjefens versjon

Dag Refvem var EDB-sjef i Legeforeningen fra 1990 til 1995. Han startet en spesialistutdanning i ortopedisk kirurgi ved Stavanger universitetssykehus, men skiftet kurs til en karriere innen IT på sykehus. Den daværende EDB-lederen hadde bakgrunnen for å forstå legenes behov. Refvem påpeker at mange unge leger fra universitetsmiljøene var vant til å bruke gratis, åpne systemer.

– Som leverandør oppfordret jeg organisasjonen til å prioritere sikkerhet. Mange leger hadde rom for bedring når det gjaldt å reflektere rundt sikkerhet på 90-tallet. Derfor var det avgjørende å tenke langsiktig, samt lytte til spesialønsker fra en landsdekkende organisasjon. Lotus Notes kunne tilpasses, var kjent for sin sterke sikkerhet og kryptering av e-post og dokumenter. IBM kjøpte opp Lotus Notes i 1995.

Når den digitale utviklingen raste avgårde som den gjorde, likte Refvem sporskiftet til et åpent system.

– Det er i konflikt og meningsbrytning prosjekter blir bra, erkjenner han.

– Jeg synes imidlertid at det er i overkant trist og beklagelig at sekretariatets folk ble oppfattet som sure. For mitt videre virke på sykehus, var det nyttig å ha vært med på en slik prosess.

Høsten 1995 begynte Refvem i IT-avdelingen ved Ullevål sykehus. Nå er han pensjonist og bor i Mo i Rana.

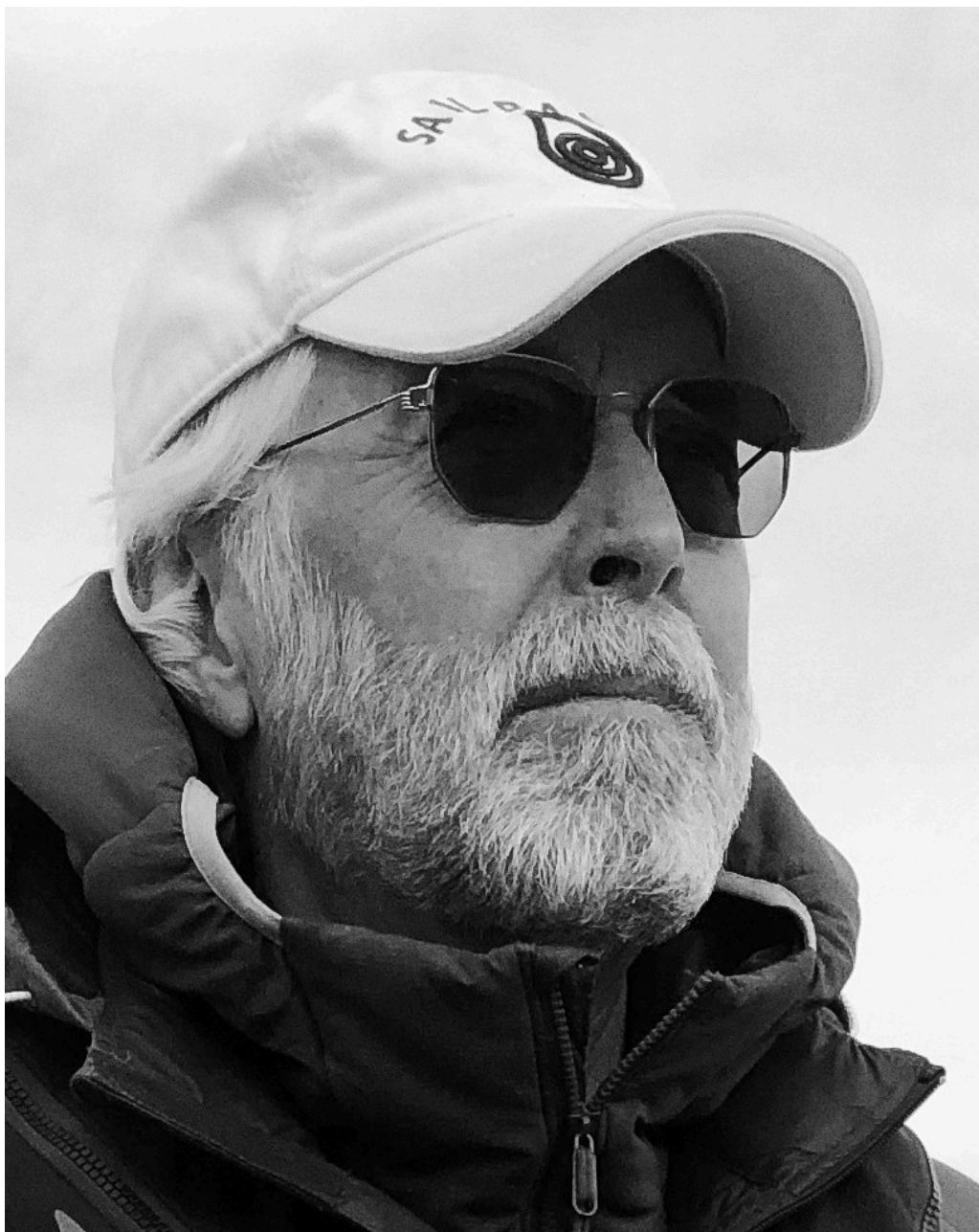
Brytningstid

Ettersom Lars Eikvar satt i lønnsutvalget på midten av 90-tallet, ble han leder for forprosjektgruppa og senere redaktør for pilotprosjektet. Pilotprosjektet ble satt i gang i forkant av landsstyremøtet i 1995 og pågikk inn i begynnelsen av 1996.

– Jeg minnes at vi satte opp en liste over innhold som vi ønsket inn på sidene, særavtaler, hovedtariffavtaler, en faglig og en politisk del. Dette var pionervirksomhet. Vi hadde en frist på et halvt år på å bli ferdig med prosjektet. Hva slags front Legeforeningen skulle ha på internett var vi opptatt av. Dette bygget seg pent ut på nettsidene etter hvert.

Eikvar er spesialist i medisinsk biokjemi og er per dags dato avdelingsdirektør i Helse Sør-Øst RHF. Han forteller at for sykehuslegene var det avtalene og avtaleprotokollene som var viktig å ha tilgang på, samt råd om fortolkning. Pekere til relevant medisinsk informasjon kunne aldri være en sentral del av foreningens satsingsområde, fordi det ble så veldig mye større.

– Vi var oppnevnt av lønnsutvalget, så for vår del var det yrkesforeningstillitsvalgte som var i fokus. Normaltariffen var et litt annet behov, fordi det var fortrinnsvis enkeltleger som hadde behov for tilgang.

INNHold TIL TILLITSVALGTE: – I starten var hensikten å nå tillitsvalgte med innholdet i denne informasjonskanalen, men siktemålet var at det skulle bli tilgjengelig for alle medlemmer, forteller John Leer. Foto: Torunn Selberg

Pilotprosjekt handlet om å teste og senere lansere sidene på internett. Sidene hadde først lokalisering på en tjenermaskin (webserver) ved det medisinske fakultetet ved Universitetet i Oslo. Legeforeningens bruk av denne tjenermaskinen var gratis og stilt til disposisjon av professor Per Grøttum. Leger i Yngre legers forening og Hordaland legeforening deltok i en gruppe som skulle prøve ut tjenesten. Pilotene mottok et internettabonnement med manual og diskett fra Oslonett AS. Hver enkelt bruker fikk også opprettet sin egen elektroniske postkasse hos Oslonett AS. I tillegg fikk de tilsendt bruker-id og passord til foreningens lukkede diskusjonsgruppe på nett. Etter en omfattende evaluering av pilotprosjektet i forprosjektgruppa, sekretariatet og sentralstyret, ble webserveren flyttet til en kommersiell leverandør som beskyttet den mot hackere med brannmur.

Nybrottsarbeid

At Legeforeningen.no var blant de første fagforeningene med websider, skyldes i stor grad at leger ved universitetssykehus fikk tidlig internett-tilgang.

– Vi som var yngre leger på den tiden så potensialet i internett som et verktøy.

Universitetsmiljøer var ledende i å gi tilgang og bruke det, mer enn andre samfunnsgrupper, forklarer Eikvar.

Eikvar peker på at Legeforeningen kom på internett før Akademikerne ble stiftet og at de alltid har hatt høy organisasjonsprosent.

– Det har ikke vært en ulempe at vi var tidlig ute på nettet. Studentene ble mer aktive på 90-tallet, og det var positivt at foreningen hadde en tydelig internettprofil i denne perioden.

Lars Eikvar husker møtene i prosjektgruppa og med sekretariatet, der de diskuterte valg av konsept.

– Det var betydelige meningsbrytninger mellom spesielt Jon Henrik Laake og Dag Refvem. Jeg tilskriver Jon Henrik Laake æren for å ha fått gjennombruddet. Vi andre lyttet og trykket på etter hvert som vi så mulighetene.

Jon Henrik Laake understreker at det neppe ville blitt noe gjennombrudd uten et nokså samlet lag.

– Dette er hyggelig sagt. Allmennlegeforeningen og John Leer var en svært viktig alliert. Dessuten sa daværende Tidsskriftet-redaktør Magne Nylenna tydelig ifra om at Tidsskriftet ville bli lansert på nett uavhengig av hva moderforeningen valgte å gjøre.

Leer om Legeforeningen.no

John Leer var allmennlege på Askøy i 44 år før han gikk av med pensjon i 2019. Han representerte Hordaland legeforening i forprosjektgruppa.

– I starten var hensikten å nå tillitsvalgte med innholdet i denne informasjonskanalen, men siktemålet var at det skulle bli tilgjengelig for alle medlemmer. Jeg husker at mange i foreningen var skeptiske til å legge medlemsinformasjon på nett.

Leer mener det ikke hadde vært noen god løsning å gå i Lotus Notes-gata. Han forteller videre at forprosjektgruppa ikke hadde noe mer med nettsidene å gjøre fra og med 1996.

– I løpet av 1996 ble driften og administrasjonen av nettsidene overført fra oss til informasjonsavdelingen i Legeforeningen. Da Grete Strand begynte å jobbe med dette i årene som fulgte ble det mer sving på det.

Nå for tiden er Leer pensjonist og redaktør for nettsidene til Florvåg båtforening på Askøy.

Når vi snur oss tilbake og ser 30 år tilbake i tid, kan vi se at Legeforeningen.no har gjort det enklere for leger over hele landet å få tilgang til juridisk rådgivning, fagstoff, kurs og medlemsfordeler. Nettsidene samler leger i et digitalt fellesskap og muliggjør

rask og effektiv kommunikasjon. Digitalisering av tjenester som lønnskalkulatorer og kursregistrering har spart tid og ressurser for både medlemmer og administrasjon.

Innholdsforvaltning på et stort nettsted med 90 foreningsledd og hundrevis av redaktører er en oppgave som aldri blir ferdig. Innhold må kontinuerlig oppdateres, gjøres relevant og tilgjengelig for brukerne. Det handler ikke bare om å publisere nytt innhold, men også om å vedlikeholde, forbedre og avpublisere gammelt materiale.

Oppsummert: Legeforeningen.no er en skikkelig arbeidshest!

Publisert: 13. oktober 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.12.12

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.